

Redacțiunea Administrațiunii
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Școlii neamănești nu se pri-
mesco. Manuscrisurile nu se re-
trimite.
Biroaurile de circulație:
Brașov, p. ața mare Nr. 22
Inserate mai presede în Viena
Redakții: *Hofbeholden & Volger*
(Otto Waas), *W. Schickel*, *Albin*
Harold, *M. Duka*, *A. Opasit*, *J. Doss*
Schubert în Buapasta: *A. V. Gold-*
berger în *Neues Schicksal* Bernat:
in Frankfurt: *G. L. Dauds*; in Ham-
burg: *A. Steiner*.
Prețul inserțiilor: o seriă
garmonică pe o colônă 6 cr.
și 80 cr. Imbra pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tariful și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
seră 10 cr. v. a. s. sau 80 ani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANULU LIII.

„Gazeta” este în fă-care și
Abonamente pentru Austro-Ungaria!
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumără la tôte oficiile
postale din intru și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piațamare
Nr. 22, etagiul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un eemplar 5 cr. v. a. s. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 252.

Brașov, Sâmbătă 10 (22) Noemvre

1890.

Brașov, 9 Noemvre v. 1890.

Versarea de sânge, întâmplată la 4/16 Noemvre în comuna Feldru, despre care am amintit pe scurt într-unul din numerii trecuți, este faptu îndeplinitu, și informațiunile, ce le publicăm mai jos în privința acestui tragicu casu, suntu câtu se pôte mai revoltătore.

Cine a deschis ușile bisericei românesce din Feldru înaintea gendarmilor unguresce? Cine a ocrotit în sanctuarul bisericei românesce pe notarul Bank și pe semenii sei?

Acestea sunt întrebările, dela a căroră rezolvare depinde esprima păreri noster. Nu odată am avut durerea de-a înregistra abuzuri sevirișite în sinul bisericei românesce; nu odată s'a datu espresiune în colonele acestui diaru nemulțămirei față cu despotismul ce-lu esereciăză anumite organe ale bisericei pe socotelu poporului; nu odată s'au auditu plângerii în contra nepotismului și a protecțiunilor orbe: — acum etă urmările!

Paciința poporului nostru este mare, der și ea își are marginile sale. Dilnicu încălatu în drepturile și libertatea sa din partea streinilor, nu este mirare, decă în fața volnicilor comise chiar de cătră ai sei, își perde și el răbdarea și-și cercă eluptarea drepturilor sale chiar prin versare de sânge.

Nu ne putem pronunța cu destulă hotărere în cestiunea de față, fiindcă ne lipsesc informațiuni amănunțite autentice. Ne este de ajuns a sci însă, că pentru instalarea unui preot românesce s'a cerut asistență de gendarmi; ne este de ajuns a sci, că noul preot s'a prezentat pentru prima oră în parochia sa însoțit de gendarmi; în fine ne este de ajuns a sci, că aici preoții români, în loc de a se sili ca să câștige inima poporului, au câștigat inima gendarmilor, a notarului Bank și a semenilor sei.

Cuvintele nu ne sunt de ajuns pentru a ne esprima durerea noastră în fața unor asemenea triste dovedii. Atâtu casul de față însă, câtu și alte numărăse plângerii, ce ni-s'au adresat în diferite timpuri și la diverse ocașuni, ne îndemnă a esprima dorința noastră, ca veneratele Ordinariate, față cu anumite persoane mai alesu se, purcedă pe de-o parte cu mai multă rigurositate în contro'area imediatelor lor organe din provincia, er pe de altă parte să fiă cu mai multă cruțare întru inzestrarea acestora cu încredere nețermurită.

Acestea premitându-le, lăsăm să urmeze următorul nostru raportu privitoru la:

Versarea de sânge din Feldru.

Din comitatul Bistrița-Năsăud,
17 Noemvre 1890.

Domnule Redactoru! Ieri s'a întâmplat în parochia gr. cat. Feldru, comitatul Bistrița-Năsăud, o nenorocire grănică.

Nou denumitul parochu, Onis. Rotariu, fiindu a se introduce în parochia Feldru, nu sciu cine și pentru ce au aflatu cu cale a esecuta acestu introducere sub baionetele a 6 gendarmi, cari—venind în conflictu cu majoritatea poporului, care era iritat și nemulțămitu cu noul parochu—au folosit armele, au omorit pe locu 7 omeni și au rănitu alți 15, dintre cari puținii voru scăpa cu viață.

Morții sunt: Toma Ilieșu, tată a 6 copii; Filimonu Vas. Ileni cu 2 copii, Dămianu Pr. Tomi, june; Iuliu Maf. Ileni, june; Dochia Ilisie Ilieșu; Irina Alexa Ilieșu cu 2 copii, și Dochia Tănase Trișcașu o surdumută de aprupe 70 ani.

Sângele loră asupra celor cu nu sciu intra în mijlocul turmei decătu cu ajutorul glonțelor și alu baionetelor! Sângele loră asupra celor cu nu vreu să audă glasul poporului și facu totu în potriua lui și de capul lor! Și

e multu sânge versat; e multu, că stă baltă. Și cei vinovați se pot uita acuma îndrjiți la acestu baltă de sânge nevinovat.

Și maica biserice e tătă ciuruită de petrele aruncate de poporul iritat; er călătorul stă încremenit, când se uită într'acolo; stă înlemnit și se întrebă: are poporul acesta lege? Și legea e ore sfântă înaintea lui? Are conducători, și ce facu aceia? Când poporul aruncă cu petri în biserică, în cine dau ei? adecă: în cine vreu să nimerescă?

Dreptatea negreșitu își va deschide locu și mâna ei va ajunge pe cei păcătoși; der cei mari, cari pôte voru scăpa numai cu mușcarea conștiinței, se învețe din acestu jalnicu întâmplare a guvernă cu blândetă, căci acesta e talpa religiunei lui Christosu; se învețe a nu se juca cu voința turmei și să afe, că arma de oțel n'are ce căuta în jurul Sionului:

De armă va peri celu ce dă cu arma!!

Am scrisu aceste în fuga condeiului, pentru ca publicul român să nu fiă în rătăcire asupra faptului, căruia—pote—prin foi străine i se va da altu înțelesu.

La timpul seu Vă voi serie despre mersul acestui procesu, care pôte va scote la lumină și agitatorii vduți și neveduți și căroră le-ași dori din inimă să nu scape nepedeșiți și... blăstemul filoră asupra lor!!

eu.

Pentru completarea acestui raportu specialu alu nostru, împărțim din numărul mai nou alu lui „Erdelyi Hiradó” încă următoarele date:

Murindu cu câteva luni înainte de asta preotul din Feldru Ioan Mureșianu, care era forte iubit de credincioșii sei, poporul doria ca să li-se numescă ca preot unu fiu alu acestuia, care acum studiază teologia în seminarul din Gherla.

Pentru anul de dolu se încredință

implinirea funcțiunilor preoțesce cooperatorului Gregoriu Cionterea. Vicarul gr. cat. Moșilă din Năsăud a recomandat însu Ordinariatului dela Gherla, ca înainte de a espira anul de dolu, să numescă unu nou preot în Feldru, propunendu în scopul acesta pe preotul Onis Rotariu din Rebra-mare, care e înrudit cu vicariul, e nascutu în Feldru și avea partidă atât în Feldru, câtu și în Năsăud.

Astfelu Episcopul la sfatul vicariului a datu lui Rotariu postul de preot din Feldru. Locitorii din Feldru însă, seu cel puțin mare parte din ei nici n'au voit să audă de numirea lui Rotariu, și prin o deputațiune trimisă la episcopul, au protestat în contra numirii lui de preot. Cu tôte acestea instalarea noului preot se facu și încă mai degradă, de cum era terminat. Terminul era cam pe 20 Noemvre, pe când vicariul, însoțit de mai mulți profesori și învățatori din Năsăud, cum și de noul preot Rotariu, se prezentă la instalare pe 16 Noemvre.

Nou numitul preot încă cu câteva zile mai nainte se prezentă în comună însoțit de gendarmi pentru a-și vedea noua sa locuință. Presentarea cu gendarmi în comună a înverșunatu și mai multu spiritele. Sciindu-se acestu înverșuare și turburare a poporului, cu ocașunea instalării se ocendură la fața locului cinci gendarmi sub comanda sergentului de gendarmi Fodor din Rodna vechiă.

Mare parte din popor era peste măsură iritat. În fruntea celor iritați stetea Stefan Neamțu, protocolist de tribunal în pensiune. Mai cu semă însă femeile erau peste măsură iritate în contra nou numitului preot.

Sub auspiciile acestea se încep Duminecă actul instalării. Când tōca anunță începerea serviciului, poporul întregu alergă la biserică. Mare parte nici nu încăpă înlăuntru, așa că trebu să stea afară. Gendarmii se postară înaintea bisericei.

Vicariul Moșilă, un bătrân de 70 ani, care nici nu vede, nici nu aude bine, încep serviciul. Când noul preot Rotariu, cu mâinile întinse spre

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

(2^a)

Valurile Tineretii.

Romană de Ivan Turghentev.

XXXVII.

Sanin încep să-și predea cauza, adecă să facă a doua oră descrierea topografică a moșiei sale; de astă-dată însă el nu desvâli frumșele naturei, ci se silia, ca să atragă în partea sa pe Polosov. Polosov sughița una bună și mișcă din capu aprobător, adecă nu, mai scie și dracu de ce? De altmintrelea Maria Nicolaevna nu se sdobia multu cu el. Ea poseda astfel de cunoscințe economice și administrative, încătu trebuia s'o admiri. Ea se vedea introdusă în tôte secretele economiei, întreba punctuos despre tôte cele și își făcea observări la locul seu. Totu cuvântul ei se potrieva bine și punea totdeauna accentul pe „i”.

Sanin nu s'a așteptat la o astfel de examinare: nu s'a pregătitu la asta.

Și acestu examinare ținu o oră și jumătate. Sanin se simția ca un om judecat, ce șed pe-o bancă îngustă înaintea rigoroșilor judecatori. „Adevărată investigațiune”, șopti mănios.

În totu timpul acesta Maria Nicolaevna zimbă, cu un cuvântu glumia, der Sanin prin asta nu se simția cu nimic mai ușurat; și când în decursul „investigațiunei” se adevări, că n'a înțelesu destul de bine cuvintele: „ogoră” și „locu de sēmēnată”, îi esiră sudori pe frunte...

„Ei bine”, duse pe urmă Maria Nicolaevna, „acum îți cunosc moșia... nu e mai rea decătu d-ta. Ce preț stațoresc pentru un sufletu? (Pe vremile acele prețul moșilor se hotăria după numărul sufletelor).”

„Cred că... mai puțin de cinc sute de ruble nu voiu cere” duse Sanin opintindu-se. (Oh, Pantaleone, Pantaleone! unde ești. Acum ai av tu ocaș să strigi: barbarii!)

Maria Nicolaevna își ținti privirea spre ceru, ca și când s'ar gândi la ceva.

„Cum?” duse ea în fine. Prețul acesta nu mi-se pare de locu extraordinar. Der eu mi-am rezervat două zile — și astfel până mâne trebuie să aștept. Sunt încredințată, că ne vom tocmi, și atunci d-ta îmi vei spune câtă arună poftesc. Er acum—basta cosi!” adause cu glas tare, observându, că Sanin ar av ceva de dîsu. „Destul de lungă vreme ne-am ocupat cu nesuferitul metalu... à demain les affaires! Și ce: acum te dimitu... trei ore... D-ta ai lipsă da odihnă. Dute și joca roulett.

„Nici-odată nu jocu hazarduri” observă Sanin.

„Intr'adevăr? D-ta ești perfecțiunea intrupată! De altmintrele nici eu nu jocu. E o hăbucă să arunci banii pe ferestră Der pentru asta totuși dute în sala de jocu, și studiază figurile. E un lucru plăcutu acesta. Acolo este o femeie bătrână cu mustețe mici — o adevărată ciudățenie! Afară de aceea — un priuț întocmai frumosu. Figură grozavă, cu nasu de vultur, care de câte-ori pune

câte un taleră totdeauna își face cruce în taină sub halat. Citesce diare, plimbă-te, o' vorbă: fă așa cum îți place d-tale... Der la trei ore te așteptu., de pied ferme. Trebuie să prânDESC de timpuriu. Representația teatrală la acestu ridicul Nemț se începe la 6 și 1/2. Intindându-i mâna... Sans rancune, n'est-ce pas?”

„Der mă rog, Maria Nicolaevna, de ce să mă superu pe d-ta?”

„Pentru-că te-am chinut. Așteptă numai, n'are să rămână întru atăta” adause ea contragându-și sprâncenele făcându să i-se vedă tôte gropițele din obraji. „Până la vedere!”

Sanin se plecă, și s'a depărtat. În urma lui audi un risetu superb și în oglinda pe lângă care trecea, îi se arăta acestu scenă: Maria Nicolaevna trase bărbatului seu fesul până pe ochi și el pentru asta bănășia din mână.

(Va urma.)

ono stasă, voi să încunjure și să sărute pe rând iconele, abia făcând un păș și credincioșii din biserică săriră deodată dela locurile lor, producându un sgomot uriaș și strigându: „Nu ne trebuiesc Dați-lu afară! etc. Câteva momente încetă sgomotul, ér după acesta se acuză deodată strigăte: „Să mergem noi de aici!“ Indată după acesta poporul eși, lăsându în biserică pe Rotariu și pe aderenții săi, în număr de 28, între carți și primăria comunală.

Poporul încunjură după acesta biserică. Femeile se apropiară de gendarm și prințându-le vărurile baionetelor dela puscă, și-le îndreptară spre peptu dîcîndu. „De-ați înfige aici baionetele vóstre și totuși nu ne trebuie preotul“. Intr'acestea terminându-se slujba, o parte dintre cei din biserică eșiră. Celu dintăiu, care eși, a fost subprimarul Nastasie Nechita, pe care fiindu un mare sprijinitor al lui Rotariu, poporul îl și înhătă. Sergentulu de gendarm abia îl putu mântui. Subprimarul și ceilalți aderenți ai lui Rotariu se refugiară în biserică. Notarul comunalu Bank se refugiu în turnulu bisericei și de acolo striga cătră gendarm: „pentru Dumneșeu nu, ne lăsați!“

Poporul se îndesă totu mai aprópe, gendarmii îi provocară la ordine, poporul însă începú să-i bată cu petrii. O petró spintecă roculu unui gendarm, altă petró rupse curéua dela sabia altui gendarm. Fiă-care gendarm a căpătat celú mai puținú o lovitură. Sergentulu de gendarm provocă încă-odată pe popor ca să se liniștescă séu să trimită celú puținú pe copii acasă, căci are să se întempe vésare de sânge; în momentul acesta însă de-odată două petri sburară în fața sergentului; care imediatu căđu la pământ. Peste câteva momente, sergentulu se sculă și comandă „foc“. Gendarmii împușcară. Unii dintre locuitorii vécîndu acesta s'au retrasu, dér câteva femei vécîndu-i retrăgînd-se, începură să strige: „Der voi bárbăți sunteți! Voi ați fostú grănițeri! Suferiți voi, cu nisce gendarmii să împușce asupra vóstră! Spintecați-i!“ Poporul dete unu nou atacu asupra gendarmilor, ér sergentulu comandă unu viu focu. Sergentulu și căți-va gendarmii își terminară glónțele și pentru a-și umplé din nou puscele, se retraseră în biserică. Poporul începe acum să arunce cu petrii prin ferestrelor bisericei și la moment sfărîmară ferestrelor, spărgînd și iconele din biserică. După ce-și umplú pușca, sergentulu din nou eși din biserică împușcându mereu asupra poporului. Cu totul gendarmii au descărcatú 35 de glónțe. Șese ómeni au rémasu morți pe loc; rániți 17, dintre carți 12 greu rániți, 3 rániți de mórte. Intre rániți se află 6 femei. Rău mai ușóre au căpătatú mai multú inși. Poporul se împărăștiă și o jale adencă cuprinse întregă comuna. Bătránulu vicariu a leșinatú și a plecatú acasă bolnavu.

Totu cu privire la această vésare de sânge se comunică din Gherla aceleași foi următórele:

Episcopulu Ioanú Szabo a numitú pe Rotariu ca preotú în Feldru după rețite recomandații și cereri din partea vicariului Moisiu, alú căruia rudeniă este Rotariu. Vicariulu a trimisú episcopulu atestatú dela primăria comunală din Feldru, adevérindú, că în Feldru e liniște și că numai căți-va dintre cei mai neînsemnați locuitorii ai comunei suntú în contra lui Rotariu; ba odată ohiar și o deputațiune s'a trimisú la episcopulu Szabo pentru a cere numirea lui Rotariu. Mai târziu s'a trimisú sub conducerea lui Némțu o altă deputațiune la episcopulu, protestându în contra lui Rotariu. Episcopulu însă numise deja pe Rotariu, dér a ordonatú vicariulu, cu data de 8 Noemvre, că decă n'a îmănatú lui Rotariu actul de denumire, nici să nu-lu îmăneze. La 12 Noemvre sosi o nouă deputațiune la Episcopulu în urma căreia episcopulu a ordonatú categoricu vicariulu, ca ér

nu instaleze pe nou numitul preotú, revocându numirea acestuia.

În altă dî se trimise încă o deputațiune la episcopulu, dîcîndú, că totul este în ordine și că nu trebuie să se témă de nimicú, ba adevéri chiar cu atestatú dela primăria, că în comună domnesce linișce și că preotulu este așteptatú cu bucuria. Vicariulu încunoscință pe Episcopulu, că instalarea va fi în 20 Noemvre. Episcopulu din nou făcú cunoscutú vicariulu, că numirea lui Rotariu este *necondiționatú anulată*. Această ordinațiune a Episcopulu o primi vicariulu în 14 l. c. și rêsponse în urma acesteia, că instalarea fixată pe 20 Nov., s'a făcutú deja în 16.

Acum vicariulu a *abdișú de oficiulu séu*.

Ca încheiere mai adaugemú, că o telegramă din Năséudú împărătesce cu data de 20 Noemvre, că dintre raniti ar fi muritu deja doi inși. Datele împărăsite aci după isvóre străine le publicămú deocamdată sub rezervă, așteptându lámuriri ulterioare.

DIN AFARĂ.

Intrevederea din Milano și tripla alianță.

Diarul „L' Independance Belge“ pretinde a sci, că condițiunile reînnoirii întreitei alianțe au fostú hotărîte la întrevederea lui Crispi cu Caprivi. D-lu Crispi, dîce acestú diaru, în casul când alegerile i-ar da o majoritate suficientă, ar considera acestú triumfú ca o încurajare de a persista în tripla alianță și chiar a-i da o formă mai concretă și mai militantă, ca până acum.

Conceptulu noului tratatú ar fi deja redigiatú. Curtea dela Viena ar primi comunicarea pe dată ce împératul Wilhelm, va fi luatú cunoscință de elú.

Décă scrutinulu dela 23 Noemvre nu se va pronunța formalú și categoricu în contra politicei d-lui Crispi, și nu-lu vorú sili pe acesta să se retragă, sémnăturile vorú fi schimbate, înainte de sfêșitul acestei luni, séu în prima jumătate a lunei Decemvre.

Noulú tratatú ar obliga pe cei trei aliați a introduce în armamentul lorú augmentările necesare și Italia se va mărghina a grăbi cu armamentul nouelorú cuirisate, carți suntú încă în construcțiã.

Din această informațiune reesă duplicitatea d-lui Crispi. Intr'adevărú, pe când în decursurile sale electorale, primulú ministru promite de a reduce cheltuelesú de a face economii, elú ia față de străinătate angagiamentulu cu totul contrarú.

Exregina Natalia și regele Alexandru.

În dîlele trecute amú amintitú, că exregina Natalia are de cugetú să depună pe biuroulú scupcinei memorandumú în cestiunea divorțului, precum și tóte epistolele, ce le-a primitú dela bárbatulú séu exregele Milan, după înfrângerile dela Šlivnița și Pirotu. Décă aceste hárții s'ar presenta scupcinei, exregele Milan ar fi compromitatú, și ca să se evite lucrulu acesta, Alexandru regele Sêrbiei, a scrisú o epistolă mamei sale, în carea declară, că decă densa va da publicității afacerile familiare ale casei regale, elú nu va dori mai multú să se întelnescă cu mamă-sa. Exregina Natalia a rêsponsú la epistola această în următórelú modú:

„Ași fi ținutú multú, decă nu ai fi scris epistola această. Cu tóte acestea eu nu te învinovățescú prin șirurile mele, pentru-că bine sciú, că nu ai scris'o din îndemnulú têu propiu. În decursulú celorú doi-spre-șcece ani, câtú amú trăitú laolaltă, totú mereu te-am învêțatú să-ți iubescú pe mamă-ta. Am ascunsú dinaintea ta totú ceea ce mi-a amărítú vieța. Décă regele Milan și-ar fi priceputú datorința, și densulú ar fi făcutú astfelú. Eu prin aceea, că mē adresezú cătră scupcină, imi implinescú o sfântă datorință. Décă vei face după cum ameninți,

îți vei perde stima nu numai înaintea lumei întregi, ci și înaintea supușilor tói. Și chiar regele trebuie să aibă inimă, pentru-că fără inimă e numai ura și disprețulú. Înaintea ta se tánuiesce ceea ce dîce poporul: „Regele acesta n'are milă nici de mamă-sa, și cum va avé atunci față de noi.“

Bismarck și Impératulú Germaniei.

Diarul englesú „Courier Manchester“, istoriscesce, că principele Bismarck de presentú lucréză la o scriere, purtândú titlulú „Viéta împératulú Wilhelm.“ Impératulú actualú alú Germaniei i-a comunicatú principelui, că ar dori să cunoscă cuprinsulú manuscrisului, mai înainte de a se imprima; excancelerulú ar fi refusatú însă a satisfice dorinței suveranului. Principele Bismarck ar avé de gândú a publica cartea sa în Engli-tera, se crede însă, că în acestú casú împératulú ar interdiice intrarea și vinderea acestui opú pe teritoriulú germanú.

SCRILE DILEI.

Afacerea voluntarului Ioanovics. Pețiția de agrățiere a studenților universitar, provécúta cu 1800 subscrieri, s'a predatú la 18 Noemvre n. în cancelaria de cabinetú a Maiestății Sale. — Cú-rîndú, curîndú, ca să nu sufere multú esemplarulú „patriotú“.

Daru. D-na Irina Bardoși, stimabila soția a d-lui Iuliu Bardoși, inspectorú r. de școle în Solnocú, a dărúit pe séma școlei de fetițe a reuniunii femeiloró române din Brașovú unú esemplarú din „Ornamentele de industriã domestică“, edate de museulú naționalú din Buda-pesta, cum și trei cãrticele despre „Gospodăria casnică.“

Bani latinesci din secululú altú 6-lea. Se scrie, că sãpându-se via de lângă Giorocú a advocatului Vizer Péter din Aradú, nisce lucrători au datú de unú vasú plinú cu bani de argintú, cu inscripțiuni latine din secululú altú 6-lea. Lucrătorii au împărțitú banii între dênșii, dér vr'o 400 de piese totuși s'au pututú scóte din mânilorú.

Românii din Croația și Bosnia. Sub titlulú acesta vomú începe Luní publicarea unui interesantú studiu, datoritú d-lui Nicolae Densușanu. Din cauza acesteia cu numérulú de astăđi intrerupemú pentru câteva dîle publicarea romanului „Valurile timereței“.

Timputú în părțile acesteia s'a schimbatú, temperatura este scoborâtă multú și de două dîle încóci a începutú a ninge.

Teatrulú germanú în Brașovú. Mercurea trecută s'a represintatú opereta „Voevodulú Țiganilorú“ (Zigeunerbaron). A eselatú D-ra Dworak, interpretândú cu succesú rolulú țiganei Cypra. Deasemenea a jucatú bine D-ra Lanz în rolulú țigancuței Safi, precum și d-lú Männel (Zsupan) și D-ra Goldstein (Arsena). D-lú Stieff interpretândú rolulú lui Barinkay și d-lú Seelig pe acela alú contelui Carnero au jucatú ambii bine, ar fi fostú de doritú însă să-și cunoscă mai bine rolurile lorú. Totú asemenea s'a observatú puțină desteritate la furarea pungiloró lui Zsupan. — Încheindú mai trebuie să amintimú că, „Eljen-urile“ ce s'au audítú de repețite ori, și carți nu esistă în teatrulú germanú originalú, ar fi trebuitú evitate, căci au produsú o notă discordantă și au stricatú adevératulú efectú alú piesei.

Erí, Joi, s'a represintatú opereta „Die Fledermaus“. Această piesă putemú dîce că a reușitú. D-șórele Rafael (Adela) Lanz (Rosalindé), și Dworak (prințulú Orlovsky) au jucatú fórte bine în rolurile lorú. D-lú Seelig a interpretatú cu multă originalitate pe aprodulú Frosch. Celelalte roluri au fostú de asemenea binișorú interpretate. Publiculú a fostú destulú de numerosú.

Iohann Orth.

Să scie, că anulú trecutú, archiducele Ionú Salvator, membru alú casei habsburgice, a renunțatú la tóte onorururile și drepturile, ce i-le da poziția sa și deveni unú simplu cetățenú, luândú numele Iohann Orth.

De atunci Orth se dedică cu totú zelulú studiului maritimú, depuse la Fiume unú esamenú strălucitú de căpitanú, cumpără o corabiă de comerciu cu numele „Santa Margareta“, își recrútă personalulú necesarú și după ce își luă și provisiune pentru 6 luni, plecă din Hamburg în largulú mării spre america sudicã.

În Hamburg nu se scrie alta, decătú că la 11 Iuliu „S-ta Margareta“ a plecatú din Montevideo spre Valparaiso, unde trebuia să ajungă celú multú peste 60 dîle, — și că acolo nu a ajunsú. Cam totú în acelașú timpú au sositú la Hamburg sciri, că tocmai pe timpulú când plutia „S-ta Margareta“, băntuiau pe la vêrfulú sudicú alú continentului americanú nisce furtunú grozave, în urma cărorã o mulțime de corábii arú fi peritú.

Diarylú „Wiener Tagblatt“ i-se tefegrafiază din Hamburg, că orcanulú a începutú pe la finea lui Iuliu și durã 19 dîle — pe când tocmai la începutulú luneilui August „Santa Margareta“ trebuia să trecã pe la capulú Horn — și că în acestú orcanú ar fi dispărutú mai multe vase, între carți și marelé vaporú din Hamburg „Virgilia“.

De altă parte din Valparaiso se telegrafiază diarylú „Hamburger Nachrichten“, că barca șvediană „Robertstross“, sositã acolo dela Montevideo la 13 Septembrie, mai departe de Staaten-Island, ar fi vécútu rămășițele unei corábii ce păreau a fi ale „S-tei Margareta“.

Tóte aceste sciri au deșteptatú seriose îngrijiri cu privire la sórtea corabiei, pe care se afla Iohann Orth cu personalulú séu. Cu tóte aceste sciri triste, să sperã încă, că „S-ta Margareta“, dimpreună cu proprietarulú ei vorú veni la ivélã. Această speranță, care a fostú salutată cu bucuria la Viena, se exprimã în următórea telegramă trimisã dela Hamburg. Aici ne lipsescú încă scirile despre Iohann Orth; se presupune însă, că elú dimpreună cu „S-ta Margareta“ ancoratú într'unú micú portú spre a repara corabia. Aici nu se crede într'o catastrofã.“

Pe de altă parte ambasadorulú Argentinei la Viena „Don Ybarbalz“ a cerutú în dîlele acesteia informațiuni telegrafice, dela guvernulú séu din Buenos-Ayres, despre sórtea lui Iohann Orth, rugândú în acelașú timpú o duplã espedițiune intru căutarea lui. Una din aceste espedițiuni va porni pe uscatú dela Wiedna de-alungulú țermului, pe când cea d'-a doua va merge pe apă. Țelula ambelorú espedițiuni ar fi Capulú Horn. Don Ybarbalz este convinsú, că această duplã espedițiune Argentinã va fi cu succesú.

O edițiune clasică.

(Fine.)

Ca să nu abusezú de răbdarea ceteritoriloró mei, voiú mai releva numai unú singurú specimenú de interpretare, care în concertulú atătorú intristátóre eresii atinge córda comicã. Êtã cum traduce d-lú Șăineanu nota 5 de pe pagina 16.

În edițiunea d-lui Șăineanu.

Equo admissio, slobodindú hățurile, cu calulú în buestru.

În edițiunea d-lui Constans.

Equo admissio, à bride abattue.

Acestú buestru e nostimú. Închipuți-vé unú cercetașú, căci despre acesta e vorba în comentarii — care, trimisú în recunoscere de Cesare, descopere pe inimicú la o micã distanță ocupândú o pozițiune strategică, și cu tótã apropierea pericolului, cu tótã nerăbdarea sa d'a anunța cătu mai iute și în frase scurte asinditice această ocupațiune, elú se re-

întorce la Cesare pe îndelete cu calul în buestru! D-lu Șăineanu, precum se vede, nu cunoște semnificațiunea vorbelor latine *admisso equo*, nici a celor franceze *à bride abattue*, care înseamnă în góna calului și nu în buestru și cu atât mai puțin *slobođendú háfurile*, cari potú fi slobođite și când calul merge în pasú. Aceeași expresiune latină înțelnimú și în comentariile lui Cesare de B. C. 2,34: „Equites impetum hostium non tulerunt sed admissis equis ad suos refugerunt”. Aci Cesare istoricesce despre călăreții lui Attiu, cari nu putură resista atacului călărimii lui Curione și o luară la fugă în góna cailorú séu — după părerea d-lui Șăineanu — deși erau urmăriți dela spate, ei avură grijă a merge cu caii numai în buestru, ca la nuntă. Asemenea comentarii nu suntú cu totulú inutile: în mijloculú unei lecțiuni seriose și obositoare ele au negreșitú meritulú de a face elevilorú bucuria.

A transcrie tóte erorile cuprinse în cele 39 de pagini ale edițiunii d-lui Șăineanu și a-le examina de-aprópe arătându-le enormitatea și ridicululú lorú, ar însemna a compune o monografă întrégă, care n'ar avé nici unú scopú, decâtú póte de-a transmite posterității, ca o curiositate, o schiță de starea tristă a filologiei timpului nostru în țera noastră. Renunțú prin urmare d'a trata despre construcțiunea gerundivală reproducă mai susú *ad eas res conficiendas*, pe care d-lu Șăineanu, neînțelegendú nota francesă, o ia dreptú o locuțiune particulară stilului familiarú. Renunțú d'a releva semnificațiunú greșite, precum: *ut=ca sé nu, jactari=*a descoperi, a divulga, *effectus=*onoratú, *contendisse=*nu se luptase, *continet=*se află etc. etc. Renunțú de-a arăta câtú de fantasticú și metonimicú este dicționarulú alăturatú pe lângă text, în care *antea* e prepozițiune, *ne* (ca nu cumva), *quamvis* și *quod* suntú adverbe, *quidem* conjuncțiune, *supra* adjectivú; în eare *in conspectum venire* înseamnă *qđ* rescú pe cineva, *illatus=*pretextandú, *late=*pe ascunsú, *neve=séu* nu *ter=*a treia órá *triduum=*intervalú de două zile etc. etc.

Tóte aceste erori și altele multe, cu tóte, că suntú de o gravitate excepțională, le trecú cu vederea, lăsându-le pe séma ilustrului filologú, d-lu Lazărú Șăineanu, ca nu cumva d-sa se mé gratifíce éráși cu epitetulú *faisieur* de erate.

Acéstá espunere o credú suficientă pentru a atrage atențiunea colegilorú mei, cari predau limba latină în școlele noastre, câtú de periculosú este a pune în mâna școlarilorú o carte, care stă continuu în contradicțiune cu explicațiunile profesorului. Pentru-ce, își vorú díce școlarii, sé ne mai trudimú a ne înțipări în minte nisce lucruri așa de nesigure, încátú nici chiar ómenii cunoscători nu suntú uniți asupra-le? În aceste condițiuni chiar scopulú limbelorú clasice în concertulú celorlalte obiecte de învățământú nu se mai póte ajunge. Într'adevărú, dintre studiile gimnasiale matematicele și limbele clasice, prin regulere lorú stricte și severe, la formularea cărorá au colaboratú atâtea generațiuni, au fostú și suntú alese în instrucțiunea europénă ca cele mai nimerite mijloce pentru educațiunea facultățilorú intelectuale, ca cele mai puternice instrumente, prin care frageda minte a școlarilorú se deprinde la precisiune, corectitudine și cei mai mulți, eșindú din școlá nu se alegú pentru viață din studiulú acestorú materii de învățământú decâtú cu acestú rezultatú binefăcătorú. Tocmai din acéstá causă voiescú sé accentuezu, că asemenea cărți introduse în școlá nu numai că nu ușurează atingerea acestui scopú, ci producú tocmai efectulú contrarú.

Mai'nainte de a încheia acéstá dare de séma, găsescú cu cale a cita și câteva cuvinte din introducerea cărții, în care d-lu Șăineanu caută a convinge pe credulú de imensitatea muncei-sale în edi-

tarea acestei cărți, înșirându-ne o sumă de autori, pe cari i-ar fi consultatú. Ca sé se vadă însé câtú de multú coincidú spiritele alese nu numai în gândiri și în metodă, dér chiar și în consultarea opinelorú, reproducú și loculú respectivú din prefata lui Constans.

In edițiunea d-lui Șăineanu.

Ca basă a edițiunii prezente am adoptatú recenta și autorizata edițiune critică a lui Holder (1882), controlată cu edițiunile clasice ale lui Kraner-Dittenberger (1877), Eichert (1880), Rheinhard (1883) și Constans-Denis (1887).“

L. Șăineanu.

In edițiunea d-lui Constans.

„Prenant pour base l'édition critique que M. Holder a donnée récemment en Allemagne (Fribourg et Tubingne (1882) nous l'avons comparée avec celle de Dinter, de Kraner, de Doberenz, de Roersch et des autres éditeurs autorisés“, etc.

L. Constans.

Plagiarea prin urmare se întinde chiar până în prefata și d. Șăineanu ne enumără ca autori consultați de d-sa pe editorii confrunțați de Constans, pe lângă care adaugă numele altorú doi, pe cari nici nu i-a cetitú, alăturându-i apoi tocmai la fine, ca pe unú autorú de a doua mână și pe Constans, ca și cum a-lú consulta și a-lú controla înseamnă, după d-sa, a-i plagia textulú și chiar notele. Acéstá faptá îmí aduce aminte de unú negustorú rusú, care traducendú fără sé márturisescă, vorbă cu vorbă din limba germană vertea lui W. von Türk despre cultura vermilorú de mătásă și despre depănarea mătasei, adause la finele traducerii: „Acestea suntú metodele de cultură și depănare; totú de părerea mea este și Türk.“

Acéstá este edițiunea d-lui Șăineanu, pe care d-sa o laudă în prefata — risum teneatis — ca superioră edițiunii lui Régnier, „rémásă în urma progreselorú critice“, și ca și meritândú a fi pusă alături cu cele mai excelente publicațiuni de asemenea natură din străinătate, și despre care și eu ași dori din totá inima a díce totú binele. Dér d. Șăineanu nu numai dá probe de lipsa celorú mai elementare cunoscínțe filologice, dér chiar își însușese proprietatea altuia, preschimbândú o muncă intelectuală într'o întreprindere mercantină. Si pentru ca nici universitatea noastră sé nu rămână immaculatá de acéstá afacere și neînjositá, tipăresce pe frontispiciulú cărții: „De bello Gallico“ comentarii de Lazărú Șăineanu, profesorú universitarú.

N. Barbu.

P. S. — În răspunsulú, ce d. Șăineanu a făcutú criticele mele privitoare la gramatica latină a d-sale, m'a onoratú cu epitețe grațiose de ignorantú, nerușinatú, faisieur, pentru-că am îndrăsnitú a'i arăta unele din erorile, ce mișue în acea gramatică, și plângendú-mi de milă mé trimetea sé iau lecțiuni dela elevii de facultate ai d-sale. De atunci până acuma regulere gramaticale și însemnarea vorbelorú latine parú a se fi modificatú ca prin minune, deóre-ce pe pagina ultimă a părții II a gramaticii d-lui Șăineanu apărute deunăzi, găsescú corectate în sensulú observațiunilorú mele tóte erorile, pentru arătarea cărorá mi-am atrasú acele grave acușățiuni. Acum ași vré sé răspundá d. Șăineanu în consciință și după aceeași judecată cine este demnú de milă și cine are nevoie de lecțiuni elevilorú d-sale?

N. B.

Crisa financiară din Londra.

Crisa financiară, ce a izbucnitú acum două săptămáni la Londra, a ajunsú Sâmbăta trecutá punctulú culminantú. În acéstá qđ se respândi scirea, că însemnata casă comercială din City, Baring Brothers Comp., nu mai este în stare a face față obligămintelorú sale. Acéstá mare casă, alú cărei creditú era nemărginitú și ale cărei accepté formau în țerile transatlantice celú mai importantú instrumentú al comerului universalú, declară, că nu îi mai este posibilú a-și răscompéra efectele sale și se vedú nevoie de a cere spriginulú întregi elite financiare englese și a Băncei Angliei. Pentru a avea numai o idee despre însemnătatea aceste firme amintimú, că

în timpulú din urmă se aflau în circulațiune trate emise de acéstá firmă în valóre de peste 15 milioane lire sterline.

Frații Baring este una din cele mai vechi firme din Anglia. Averea personală a membrilorú acestei familii, se dícea a fi enormă, ei ocupá mai multe locuri în casa magnațilorú și suntú în legătură de rudenia cu cele dintăiu familii aristocratice. Familia Baring se trage dintr'unú Pastor din Bremen, care emigrá pe la mijloculú secolului trecutú în Anglia și înființa acolo unú comericiu cu postavuri. Insé deja în anulú 1790 se calculá averea acestei case la 2 milioane lire sterline. Creditulú celú mare de operațiune alú acestei case, fú însé întemeiatú de Alecsandru Baring, pe care-lú numiau în City „Alecsandru celú mare“. Acéstá casă a jucatú unú rolú însemnatú la împrumutulú contractatú de Francia după congresulú dela Viena și după căderea lui Napoleon I, pentru plata speselorú de războiu.

Aceta este istoriculú acestei case, care dela începutú a mersú din succesú în succesú, și acum după tóte prevederile va fi nevoită a liquida. Sé póte dec. inchipui ce consternațiá a produsú acéstá împrejurare în Londra. Bursa din Londra sé afla în ajunulú unei catastrofei Vineri și Sâmbăta membrii elitei financiare, ca Banca Angliei, tóte băncile mari pe acții, casele Rotschild, Hambro și altele au avutú mai multe conferințe cari toți au recunoscutú îndată serioșitatea situațiunii și declarară a scăpa solvența casei Baring Brothers, la care vorú participa tóte firmele de mai susú proporționalú.

După o depeșă din Londra cu data de 17 Noemvre, suma garanțiá subscrisă de bănci se uró deja la 10 milioane. Se crede, că tóte acceptele casei Frații Baring, cari representá cam 15 milioane lire sterline, vorú fi garantate și situațiunea acestei firme va fi astfelú restabilită. — În același timpú se anunță, că șefulú firmei Frații Baring, lordulú Revolsvoke, se va retrage în curéndú din afaceri și că direcțiunea va fi încredințată unei comisii.

Acéstú *crach* stă în legătură cu ultimele evenimente din America; de altmintealea i-se atribue vină și casei Baring însăși, care în lăcomia ei de a câștiga, s'a afundatú prea multú în afacerile financiare ale republicii Argentina, Uruquai etc.

Celelalte piețe financiare ale Europei, în urma intervențiunii marelorú bănci englese, nu parú a fi suferitú perderi mari.

După o telegramă din Londra dela 18 Noemvre, situațiá financiară este încă rea. Este témă ca scontulú sé nu se urce peste curéndú și sé nu fiá o scădere a argintului. Nu s'a anunțatú nici unú falimentú, dér este de temutú ca o nouă scădere a valorilorú sudú-americeane, sé nu pregătescă acéstá.

Lumea financiară europénă nu se póte îndestulú mira, cum Europa (Anglia, Germania și în parte Francia) a pututú acorda numai Argentinei unú așa mare creditú. Argentina are abia 5 milioane locuitori și datoria acestui statú este atâtú de mare, încátú pe fiá-care locuitorú s'ar veni C-a 50 lire șterline (cam 500 florini).

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulú biroului de coresp. din Pesta.)

Viena, 21 Noemvre. Eri după amedú au conferitú Bacquehem, Baross și Szogyeny relativú la tratările pentru încheerea convențiunii comerciale dintre Austro-Ungaria și Germania, precum și în cestiunea Lloydului. Tratările cu Germania vorú începe în Decemvre.

Berlinú, 21 Novembre. În dieta prusiană, ministrulú de finance Miquel declară, că guvernulú nu urmész a politică socială unilaterală, nici agrară, la elaborarea proiectelorú de legi este vorba de egala îndreptățire, când însé sé apeléză la dreptate, în Prusia nu există partide.

Parisú, 21 Noemvre. Cercetările în afacerea omorului Seliverstoff suntú până în prezentú fără rezultatú, totuși dintr'o depeșă ce a sositú la prefectura poliției resesă că Podlevski ar fi trecutú Luní pe teritoriulú belgianú.

Haaga, 21 Noemvre. În ședința statelorú generale, regina

prestá jurământulú ca regentă. Președintele o salutá cu căldură și ca binevenită în momentele actuale de durere. Regina ceti jurământulú cu o voce slabă și plină de emoțiune.

Londra, 21 Noemvre. Davith declară, că Paruell va trebui sé se retragá din viața politică, pentru a nu se îngreua cestiunea irlandesă. — Se crede, că situațiá la bursă merge spre bine. Se observá deja unú hausse la valorile sudú-americeane.

Belgrad, 21 Noemvre. Gruiciú îi adresá reginei Natalia o scrisóre, pentru a renunța la proiectulú ei, declarându-i, că guvernulú va împedeca aducerea cestiunii divorțului înainte scupcinei.

DIVERSE.

Până la polulú Nordicú. Profesorulú dr. Nansen din Copenhaga a ținutú o prelegeră publică despre modulú cum s'ar puté ajunge până la Polulú Nordicú. Insuși Nansen voesce sé întreprindá călătoria acéstá, care, decă-i va succede, va face mari servii sciințelorú fizice și naturale. Elú voesce sé plece pe o naia mică, dér bine pancerată, care sé pótá resiste presunei gigantice aghiăței. Va lua cu sine numai vr-o 6—8 ómeni și unú balonú, ca urcându-se după trebuintă, sé pótá esamina din înălțime regiunea și drumulú mai ușorú de străbătutú. Afară de acestea va mai lua cu sine nisce corturi bune, că la casú, decă naia s'ar dărma, sé aibă pe gheață locú de retragere și scutire. Profesorulú dr. Nansen va pleca la drumú pe canalulú Behring. Cercetările și călătoria sa crede, că va dura doi ani de zile.

Frumosă administrațiá de bancă. Directorii unei băncei provinciale din Santa Fè, în Argentina, suntú puși în stare de acusă. Motivele acusei suntú de totú interesante. Intregú capitalulú băncii este de 15 milioane dolari (a 2 fl.), la cari se potú adauge cam 7 milioane deposite. Din acești bani au scosú cincí indiviđi din conducători provinciei 11½ milioane pesos bilete, alți doi din ei încă 2½ mil. pesos aurú, șese alți politici, cu mai puținá influință, datorescú băncii 3½ mil. dolari bilete și 140,000 în aurú. Prin urmare întregú capitalulú, cum și celelalte fonduri ale băncii, au ajunsú în mâna a 11 persoane, dintre cari unulú singurú — se presupune, că chiar guvernatorulú de mai nainte — datoresce 4 mil. dolari bilete și aprópe 1½ mil. în aurú. Comisarulú judecătorescú a găsitú în bancă 126 polițe espirate și neprotestate în valóre aprópe de 4,200,000 dolari; între aceștia una espirată deja demai multe luni, bagatelú numai de 2,400,000 dolari. Directorulú generalú a luatú și elú pe séma sa o sumulță mai mică din reserva pentru emisiunea de bilete, anume 90,310 dolari. La suspendarea institutului s'au găsitú în cassă 26,080 dolari în bilete.

Necrologú.

Victoria Drăganú născută Mihalyi, preotésă în numele séu și alú filorú Aureliu, Augustinú, Pompeiu, Silvia, Tullius și Septimiu, alú părințilorú séi Iosifú Mihalyi și Veronica născută Popú, mai departe în numele frațilorú repausatului Iacobú, Simeonú și Grigoriu, precum și în numele tuturorú consăngenilorú cu inimă frântă de durere anunță; cumcă prea iubitulú soțú, tatá resp. ginere, frate și consăngénú: Ioanú Drăganú, preotú gr. cat., în alú 52-lea anú alú etății și alú 23-lea anú alú feroicei sale căsătorii Luní în 17 a lunei curente séra la 9 óre după scurtá suferință de 5 zile, își dádú sufletulú séu nobilú în mâna Creatorului.

Osémintele pământesci ale repausatului se vorú astruca în 20 l. c. la 12 óre de qđ în cimiterulú bisericei gr. cat. din locú.

Fiá-i țerina ușorá și memoria binecuvântată!

Csáki-Gorbó, 17 Noemvre 1890.

Proprietarú:
Dr. Aurel Mureșianu.
Redactorú responsabilú interimarú:
Gregoriu Maiorú.

